

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

PARTICIPATORY ACTION RESEARCH TO DEVELOP PUBLIC – MINDEDNESS OF THE LOWER SECONDARY STUDENTS AT BAN MON SCHOOL UNDER SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

18

เนตรนภิส แพงพา*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรอัญญกรณ**

ดร.วิญญา หองเหลา***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจุจุหและความมีจิตสาธารณะของนักเรียน 2) หาแนวทางพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน 3) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามขอบข่ายการมีจิตสาธารณะที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กำหนด ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1) ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และตัวชี้วัดที่ 2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์และการสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึก และแบบประเมินพฤติกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของเนื้อหา และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจุจุหและความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีดังนี้

1.1 นักเรียนไม่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ใช้อุปกรณ์การทำความสะอาดแล้วไม่เก็บรักษา อ่านหนังสือแล้วไม่เก็บเข้าที่ ไม่รู้จักการดูแลรักษาสิ่งของที่เป็นสาธารณสมบัติ ไม่ใส่ใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.2 นักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางโรงเรียน ทำลายข้าวของที่เป็นสาธารณสมบัติ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น ทำให้ พ่อแม่ ผู้ปกครองและครู ต้องคอยควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนอย่างเข้มงวด

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. แนวทางการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ครอบคลุมที่ 1 ใช้ 3 แนวทางคือ 1) ศึกษาดูงาน 2) จัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน คือ 2.1) กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2.2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 2.3) กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียน 2.4) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด 2.5) กิจกรรมคนดีครีบ้านโนน 2.6) เข้ารับฟังการบรรยายพิเศษ และ 2.7) กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 3) การนิเทศภายใน และว่ารอบที่ 2 ดำเนินการ 4 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 3) กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียนและ 4) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด

3. ติดตามและประเมินผลการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน โดยการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและ การประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะนักเรียน

3.1 ผลการประเมินพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครุ ก่อนการพัฒนา พบร่วม อยู่ในระดับน้อย หลังการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และว่ารอบที่ 2 การพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย หลังการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และว่ารอบที่ 2 การพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีร้อยละความก้าวหน้า เฉลี่ย 77.86

3.2 ผลการประเมินพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะของนักเรียนโดยนักเรียน ก่อนการพัฒนาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และว่ารอบที่ 2 การพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีร้อยละความก้าวหน้า เฉลี่ย 73.45 ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกิดการพัฒนาจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้น

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate the current problems concerning public-mindedness of the students, 2) to seek for the guidelines to develop public-mindedness of the students, 3) to monitor and evaluate the development of public - mindedness of the lower secondary students at Ban Mon School under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 based on the Basic Core Curriculum B.E. 2551. The indicators designated included : 1) to help other voluntarily, 2) to participate in activities at school, in communities and in the society. PAR of 4 phases comprising : planning, action, observation and reflection was applied. The population was composed of 10 researchers including the researcher and 70 informants. Instruments used were a form of interview, a form of observation, a form of records and a form of behavior evaluation. Mean, percentage, standard deviation and Percentage of Progress were employed for the analysis of quantitative data. Content Analysis was analyzed and classified to be presented in forms of descriptive analysis.

The findings of this study were as follows:

1. The current states and problems about public-mindedness of the lower secondary students at Ban Mon School were:

1.1 The students faced a lack of help for the others, responsibilities on assigned tasks, keeping cleaning utensils after use, putting books in place after reading, taking care of and maintaining public properties, being aware of attending and participating those activities useful for the public.

1.2 The students did not follow the school regulations. In addition, they destroyed public properties and did not pay attention to attending any activities organized by the school or communities. The parents/guardians and teachers had to pay strict attention to them.

2. The guidelines on the development of public-mindedness for the lower secondary students at Ban Mon School, in the first spiral, comprised 3 means : 1) Study tours, 2) Activities to develop public-mindedness for the students including-2.1) Activity of Admiration of the Good in front of the Flag Pole, 2.2) Activity of Records on Daily Good Deeds, 2.3) Activity of Meditation before Class, 2.4) Activity of Cleanliness Maintenance Campaign, 2.5) Activity of the Good of Ban Mon, 2.6) Attending of Special Lectures, and 2.7) Camping for Morality to Develop Public-mindedness of the Students. 3) Internal supervision. There were 4 activities in the second spiral consisting of: 1) Activity of Admiration of the Good in front of the Flag Pole, 2) Activity of Records on Daily Good Deeds, 3) Activity of Meditation before Class, and 4) Activity of Cleanliness Maintenance Campaign.

3. Regarding the monitoring and evaluation of the development of public-mindedness of the lower secondary students at Ban Mon School through observation of the students' behaviors, interviews those concerned and evaluation of public-mindedness, it was found that:

3.1 The effects of the development of public-mindedness among the students evaluated by the teachers, before the development, were at the low level as a whole. After the development in the second spiral, they were at the high level. The average Percentage of Progress was 77.86.

3.2 The effects of the development of public-mindedness among the students evaluated by their peers were at the moderate level before the development and they were at the high level after the development. In the second spiral, the development of public-mindedness among the students was at the high level in general with the average Percentage of Progress of 73.45. In conclusion, the effects of developing public-mindedness among the lower secondary students at Ban Mon School revealed that the students gained a better development on public-mindedness.

ภูมิหลัง

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นโลกที่ไร้พรอมแคน ระบบการสื่อสารการสืบค้นความรู้ การรับข้อมูล ข่าวสาร เป็นไปอย่างไร้ขีดจำกัด การแข่งขันการพัฒนาทางด้านอุดมศึกษารัฐและเทคโนโลยีรวมทั้งการแข่งขันทางการค้า มีค่านิยมทางวัฒนธรรมมากเกิดการเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งกันและกัน มุ่งแสร้งหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและครอบครัวมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรม-จริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่องทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ สิ่งต่างๆ ดังกล่าววนส่งผลทำให้สังคมไทยมีปัญหาสลับซับซ้อนกันมากขึ้น อันส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมสังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ การเกิดภาวะวิกฤติดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายมีความเห็นว่าสังคมปัจจุบันเกิดการย่อหย่อนในการอบรมนิสัยให้กับในสังคมมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และรับผิดชอบต่อส่วนรวม ยิ่งใน

สถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยเราปัจจุบันนี้ ดูน่าเป็นห่วงไม่ว่าจะเป็นวิกฤตทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรม จริยธรรมของคน ทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการ หรือ คนในแวดวงอาชีพอื่นๆ ภาพที่เห็นขัดเจนและเป็นข่าวอยู่ ทุกวัน คือ การทุจริตคอร์ปชั่น การก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติดซึ่ง พรรентаดในกลุ่มเยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับรวมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา รวมถึงการแต่งกายล้อแหลม ที่เป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรม ทางเพศ ของนักศึกษาหญิงการขายบริการทางเพศของนักศึกษา การที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา การทะเลวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน เหล่านี้เป็นต้นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนดังกล่าว ทุกคนต่างลง ความเห็นตรงกันว่าเยาวชนไทยของเราราดการปลูกฝังในด้านคุณธรรม จริยธรรม อย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉบับฉาย ไม่เกิดผลที่ควรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติ ปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข (มหาวิทยาลัยศรีประทุม. ออนไลน์, 2552 : ไม่มีเลขหน้า)

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการหลั่งไหลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศประกอบกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตลอดช่วงเวลาของการมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 9 ฉบับ ที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างดี คนไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่สอดคลายมากขึ้น แต่การเติบโตดังกล่าววนอกจากจะต้องแลกด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอและเสื่อมทรัมลงไปมากแล้ว ยังต้องเพิ่งพาทุนเทคโนโลยีจากต่างประเทศในขณะที่มีข้อจำกัดทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพคน การเสริมสร้างฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารจัดการพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งผล ต่อคุณภาพและประสิทธิภาพโดยรวมในการพัฒนาประเทศ เม้าการพัฒนาเศรษฐกิจจะบรรลุผล ตามความมุ่งหมาย แต่ได้นำไปสู่ผลการพัฒนาที่ไม่พึงประสงค์ทางด้านสังคม สะท้อนให้เห็นปัญหา สังคมไทยที่ชัดเจนขึ้น ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ ระบบคุณค่าที่ดีงามในอดีต เริ่มเสื่อมถอยลง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ทั้งเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ (Public Mind หรือ Public Consciousness หรือ Public Spirit หรือ Public Concern หรือ Publicness) ความเอื้ออาทรการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 1-5) จิตสาธารณะ หมายถึงการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน แต่ความเสื่อมของจิตใจคนที่กำลังเกิดขึ้นกับสังคมไทยในภาวะที่ต้องเผชิญกับปัญหารอบด้านดังที่ ชมพู โภติรัมย์ (ออนไลน์, 2554 : ไม่มีเลขหน้า) มีความเห็นว่า กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ดำเนินมาโดยต่อเนื่องได้ก่อล้มเหลวให้คนไทยส่วนใหญ่มีความเป็นปัจเจกชนสูง ไม่สนใจต่อเรื่องของส่วนรวมมากเทื่อนกับคนไทยสัญก่อน ดังจะเห็นพฤติกรรมที่สื่อถึงการยึดถือตนเอง เป็นศูนย์กลางลักษณะมนุษยนิยม มองข้ามความสัมพันธ์และความเกี่ยวโยงถึงกันของธรรมชาติ และสรรสิ่งรอบตัว ทำให้ เกิดการรับรู้และมีความคิดว่า สิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐหรือของ ราชการที่คนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้ เป็นสิ่งที่คนเองสามารถจะนำมาใช้ประโยชน์หรือร่วมใช้ ประโยชน์โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบบุคคล หากแต่เป็นหน้าที่ของภาครัฐและข้าราชการที่รับผิดชอบต้องดูแลรักษาให้คงสภาพอยู่ จึงพากันละเลยหรือไม่สนใจที่จะดูแลรักษา หรือช่วยกันจัดการเพื่อทำให้ทรัพย์สินส่วนกลางคงสภาพอยู่ได้นานมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทั้งคดี ความเชื่อและ พฤติกรรมอันขาดจิตสำนึกที่ดีเหล่านี้ฝังลึกในจิตใจคนมาโดยตลอด และจะทวีความรุนแรงของปัญหามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การที่ไม่เอาใจใส่ในสมบัติส่วนรวมทั้งที่คนรุ่นก่อนหรือส่วนกลางสร้างขึ้น และสมบัติทางธรรมชาติในกระทำลาย การไม่รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของที่จะช่วยกันดูแลรักษา การแยกซึ่งเพื่อ自己เอาเป็นทรัพย์สินส่วนตัว ปัญหาต่าง ๆ มีความซับซ้อนสะท้อนให้เห็นความเสื่อมถอยทางด้านจิตสำนึกอย่างมาก และถูกมองว่าส่วนหนึ่งเกิดจากความล้มเหลวด้านการจัดการศึกษา (เสรี พงศ์พิช. 2548 : 98) สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติ สำรวจวิจัยเด็กเรียนเก่ง ผู้แต่เรียน

แต่ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ขาดการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนเด็กเรียนไม่เก่ง มีรายงานวิจัยว่า พยายามทำพุทธิกรรมเสียงต่างๆ เพื่อสร้างพื้นที่ให้ด้วย ซึ่งอาจไปหมกมุ่นกับอบายมุข สรุปแล้วหัวใจเด็กเรียนเก่งและเรียนไม่เก่ง ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ขาดศีลธรรม และขาด karakter ประชาธิปไตย มีแนวโน้มไปในทาง ขี้เกียจ ขี้โง ขี้อ้อขี้อิจฉา หังหงดไม่ใช่เด็กผิด แต่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาที่ไม่มีพัฒนาพ่อที่จะสามารถสร้างจิตสำนึกได้ การจัดการเรียนรู้ไม่ควรเน้นตำราเป็นตัวตั้ง ไม่ควรสอนแต่ในหนังสือโดยที่ไม่ได้ไปเรียนรู้ชีวิตของคนในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ควรลดการเรียนในตำราลงครึ่งหนึ่ง แล้วเรียนรู้ร่วมกับคนในสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของศีลธรรม และเป็นรากฐานของประชาธิปไตย (ประเวศ วาสี. 2549 : 22)

จากสภาพปัจจุหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวมหรือจิตสำนึกสาธารณะซึ่งมีผลต่อความเป็นพลเมืองที่ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ ความเป็นพลเมืองที่ร่วมเรียกร้องการมีส่วนร่วมและต้องการที่จะจัดการดูแล กำหนดชะตากรรมของตนและชุมชนซึ่งเป็นรากฐานของแนวคิดสังคมเข้มแข็ง หรือประชาสังคม (Civil Society) จากปัจจุหาวิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นข้อเรียกร้องให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนให้มี คุณภาพ การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะในตัวบุคคล ควรได้รับการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งผู้ที่มีการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะในตัวบุคคล ควรได้รับการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งผู้ที่มีอิทธิพล อย่างยิ่งต่อพุทธิกรรมของเด็กก็คือ บิดา มารดา ครู และเพื่อนร่วมวัย รวมทั้งสื่อมวลชนด้วยตามลำดับ หากครอบครัว ครู เพื่อนร่วมวัย และสื่อมวลชน ได้ถ่ายทอดความมีจิตสำนึกที่ดีมีจิตสำนักต่อสาธารณะสมบูรณ์ส่วนรวมให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ เด็กก็จะซึมซับआคุณลักษณะที่ดีนี้ติดตัวไป นอกเหนือไป ลักษณะการเรียนรู้และความสนใจของเด็กในแต่ละวัยมีความแตกต่างกันการจะพัฒนา จิตสำนึกสาธารณะในตัวเด็กได้ดีนั้น จึงขึ้นอยู่กับกลวิธีของผู้พัฒนาแต่ละคนว่าจะจัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอย่างไร ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกัน และเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ซึ่งนโยบายรัฐบาลปัจจุบันก็ได้มุ่งสร้างสังคมเข้มแข็งที่คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ บนพื้นฐานของคุณธรรม โดยมีนโยบายปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ และในด้านคุณธรรมหรือค่านิยมที่เราไม่ค่อยพบในตัวผู้เรียน คือในเรื่องจิตสาธารณะหรือจิตอาสา ซึ่งคุณธรรมหรือค่านิยมดังกล่าวเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่จากสภาพปัจจุบันของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีนักเรียนบางกลุ่มแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ใช้สิ่งจิจิกขี้ยนบนโต๊ะเรียนทำให้สกปรก เจ็บกระดานดำเนินแล้วไม่ลบ โยนของลอกใส่เพื่อนในเวลาที่ครูไม่อยู่ในห้อง โยกต้นไม้ที่เพิ่งปลูกใหม่และพังร้าวที่ล้อมรอบต้นไม้ เห็นครูถือของหนักไม่รีบเข้าไปช่วย ใช้มือวาดและที่ตักขยะแล้วไม่เก็บเข้าที่ นำหันสือจากห้องสมุดออกจากอ่านแล้วไม่เก็บเข้าที่เดิม เห็นถังขยะเต็มแล้วไม่นำไปเท ทิ้งขยะไม่ลงถัง เศษฟุตบอลใส่ป้ายต่าง ๆ ของโรงเรียนทำให้เกิดความเสียหาย เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจถือได้ว่านักเรียนขาดจิตสำนึกสาธารณะต่อส่วนรวม พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ผู้วิจัยเห็นอยู่เสมอ ซึ่งอาจทำให้ครูผู้สอนและเพื่อนๆ มีทัคคติไม่ดีต่อนักเรียนกลุ่มนี้ เพราะทำให้ครูต้องคุยควบคุม ดูแล ว่ากล่าวตักเตือนอยู่ตลอดเวลา ปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจากการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2554 มีผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลายท่านระบุว่า นักเรียนไม่อยากช่วยงานบ้านเลิกเรียนแล้วจะจับกลุ่มคุยกันหรือไม่ก็ชวนกันไปเล่นเกม (บันทึกการประชุมผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านโนน. 2554 : 5)

ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะร่วมกันกับคณะครุที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนนเพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ครุได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลและจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระทางบ้านของผู้ปกครองได้อีกด้วย ซึ่งถือได้ว่าการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนนับเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาอนาคตของประเทศไทยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

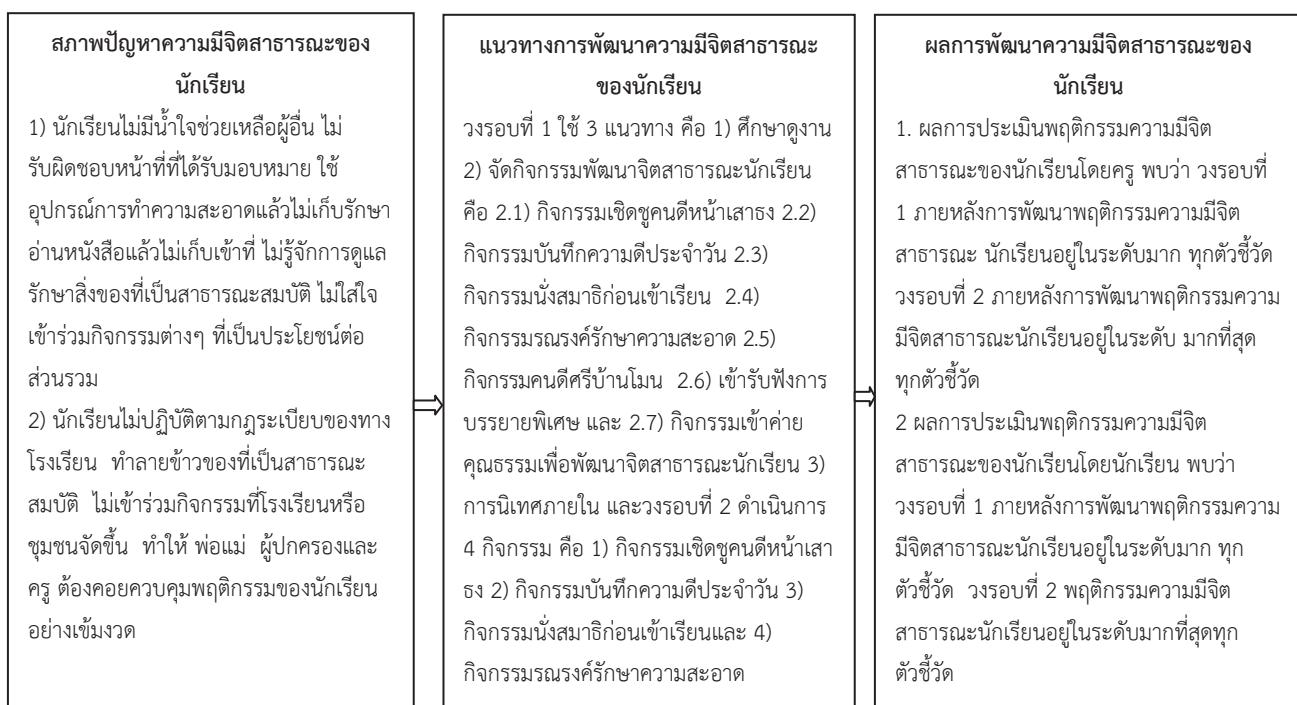
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจุหามาตรฐานความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ดังนี้

- ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 10 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้วิจัย คือ ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1 คน

1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ กลุ่มครูที่สอนประจำกลุ่มสาระต่างๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 9 คน

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 70 คน ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มครูที่สอนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 12 คน

2.2 ตัวแทนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2554 (ชั้นละ 8 คน เป็นนักเรียนชาย 4 คน นักเรียนหญิง 4 คน) รวมทั้งหมด จำนวน 24 คน เพื่อให้ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.3 กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ของโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ตัวแทน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวนรวมทั้งสิ้น 15 คน รวมทั้งหมด 30 คน

2.4 กลุ่มผู้นิเทศ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนน และครุหัวหน้ากิจกรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 รวม จำนวน 2 คน

2.5 วิทยากร คือ ผู้ที่ให้ข้อมูลในการอบรมเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน” จำนวน 2 ท่าน

- กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 29 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 46 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 37 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึก และแบบประเมินพฤติกรรม จากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับความมีจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนกิจกรรมการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และการประชุมบริการหารือของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

2. การหาแนวทางพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดังนี้

2.1 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ สังเกต สัมภาษณ์

2.2 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียน กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด กิจกรรมคนดีศรีบ้านโนน การเข้ารับฟังการบรรยายพิเศษเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนและกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะนักเรียน

2.3 การนิเทศภายใน เป็นการติดตามเพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมนิเทศ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์จัดกิจกรรมพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และการสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีดังนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบร่วม

1.1 นักเรียนไม่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ใช้อุปกรณ์การทำความสะอาดแล้วไม่เก็บรักษา อ่านหนังสือแล้วไม่เก็บเข้าที่ ไม่รู้จักการดูแลรักษาสิ่งของที่เป็นสาธารณสมบัติ ไม่ใส่ใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.2 นักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบทางโรงเรียน ทำลายข้าของที่เป็นสาธารณสมบัติ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น ทำให้ พ่อแม่ ผู้ปกครองและครู ต้องคอยความคุมภูติกรรมของนักเรียนอย่างเข้มงวด

2. แนวทางการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้ดำเนินการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ดังนี้

2.1 ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน พบร่วม คณาจารย์ร่วมศึกษาดูงานได้รับความรู้และประสบการณ์ และได้เห็นสภาพโดยทั่วๆ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริงของโรงเรียน

2.2 จัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ประกอบด้วย

2.2.1 กิจกรรมเข้าชุมชนดีหน้าเสาธง จะเน้นเรื่องการกระทำที่เป็นจิตสาธารณะเมื่อนักเรียนได้ทำความดีจะได้รับการกล่าวยกย่องเช่นเดียวกับนักเรียน นักเรียนทุกคนจะมีความพยายามที่จะทำความดีทุกวัน

2.2.2 กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน นักเรียนคิดที่จะทำดีทุกวัน รู้จักเสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ดูแลรักษาสาธารณะสมบัติด้วยความเต็มใจ

2.2.3 กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีสมาธิก่อนเรียน มีความพร้อมในการเรียน วิชาต่างๆ ทั้งยังเป็นการปลูกฝังคุณธรรมด้านความอดทนและความมีวินัย พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรมด้านการมีจิตสาธารณะให้กับนักเรียน

2.2.4 กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด นักเรียนมีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักการแบ่งหน้าที่การทำงาน และรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายเป็นผลให้โรงเรียนมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นการปลูกฝังการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.2.5 กิจกรรมคนดีศรีบ้านโนน เป็นการสร้างคนดีให้สังคมเมื่อนักเรียนมีพัฒนาการที่แสดงออกถึงความมีจิตสาธารณะตามตัวชี้วัดที่หลักสูตรต้องการ คือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม นักเรียนจะได้รับการยกย่องให้เป็นคนดีศรีบ้านโนน จึงเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนพยายามทำความดี การคัดเลือกนักเรียนตัวอย่างที่ทำความดีด้วยจิตสาธารณะเพื่อมอบรางวัลและเกียรติบัตรประจำปี โดยคัดเลือกจากนักเรียนชาย 1 คน นักเรียนหญิง 1 คน ซึ่งได้แก่ นายศิริยล แจ่มจันทร์ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนางสาววรรณากองบุญนาค นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งนักเรียนทั้งสองคนเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย ผลการเรียนดี และมีพัฒนาการที่แสดงออกถึงความมีจิตสาธารณะตามตัวชี้วัดที่หลักสูตรต้องการ

2.2.6 การเข้ารับฟังการบรรยายพิเศษ เรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนจากแม่ศัลสนีย เสถียรสุต ร่วมกับโรงเรียนบ้านง่อนหนองพะเนว มิตรภาพที่ 126 นักเรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์จริง จากวิทยากรชั้นนำ คือ คุณแม่ศัลสนีย เสถียรสุต ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนกับสังคม ทำให้นักเรียนมีความเกิดความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนักรู้ในภาระหน้าที่สร้างจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้นอย่างน่าพอใจ และได้เห็นวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะวิธีหนึ่ง คือการฝึกตนเองให้เป็นผู้ให้มากกว่าการเป็นผู้รับ พยายามทำให้คนที่อยู่รอบข้างเรามีความสุข แล้วเราจะจะมีความสุข

2.2.7 กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ผลการดำเนินงานกิจกรรมนี้ พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ มีความรู้ความเข้าใจในความหมายของจิตสาธารณะ นักเรียนมีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง สนุกสนาน และมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นอย่างน่าพอใจ

2. 3 การนิเทศภายใน เป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีและมีประโยชน์ต่อกลุ่มผู้วิจัย เนื่องจากเป็นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในขณะดำเนินกิจกรรมต่างๆ เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคก็ร่วมกันหาทางแก้ไข

3. ผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบประเมินพัฒนาการความมีจิตสาธารณะนักเรียนโดยครู เพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงพัฒนาการ โดยมีผู้ร่วมประเมินตามตัวชี้วัดความมีจิตสาธารณะ พบว่า วงรอบที่ 1 ภายหลัง การพัฒนาพัฒนาการความมีจิตสาธารณะ นักเรียนอยู่ในระดับมาก ทุกตัวชี้วัด วงรอบที่ 2 ภายหลังการพัฒนาพัฒนาการความมีจิตสาธารณะนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกตัวชี้วัด

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินพัฒนาการความมีจิตสาธารณะของนักเรียนโดยนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินพัฒนาการของนักเรียนเพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงพัฒนาการ โดยให้นักเรียนเป็น

ผู้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามตัวชี้วัดของความมีจิตสาธารณะ พบว่า วงรอบที่ 1 ภายหลังการพัฒนาพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทุกตัวชี้วัด วงรอบที่ 2 พฤติกรรมความมีจิตสาธารณะนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แนวทางในการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นเรื่องสำคัญมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนให้แสดงออกถึงการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ทางโรงเรียนควรดำเนินการ คือ

1.1.1 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน

1.1.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียน กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด และกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน เป็นต้น

1.1.3 การนิเทศภายใน

1.2 ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

1.2.1. ครูมีความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน

1.2.2 นักเรียนมีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ตามคุณลักษณะ-อันพึงประสงค์ที่หลักสูตร ต้องการ และส่งเสริมผลต่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบุคลากรในโรงเรียนสามารถนำความรู้และเทคนิคการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 โรงเรียนมีโครงการพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้ดูแล

ตัวเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม ส่งผลให้โรงเรียน ชุมชน และสังคมมีความสะอาด เป็นระเบียบ เรียบร้อย น่าดู น่าอยู่ และน่าเรียน เป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น นักเรียนมีมารยาท การทำความเคารพ และการแสดงออกในแนวทางที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเฉพาะด้านเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียนอย่างยั่งยืน เช่น การวิจัยปฎิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยของนักเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมนำความรู้ในโรงเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

2.2 กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาความมีอย่างหลากหลายและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

2.3 การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาจิตสาธารณะ ในสิ่งแวดล้อม ความสะอาดของโรงเรียนเพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมและประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภากาดพร้าว, 2551.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การบริหารธุรกิจและการบริหารจิตใจภายใต้ภาวะวิกฤต. กรุงเทพฯ : ชัคเซมีเดีย, 2553.

เกษม จันนคร. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้โครงการอบรมธรรมะเพื่อพัฒนาจิตและโครงการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมนำ

ดาวใจห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนหันปลายทางกลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. อุตรดิตถ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1, 2551.

ชมพู โภติรัมย์. จิตสาธารณะ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [http://www.dpu.ac.th/laic/page.php?id_\(18](http://www.dpu.ac.th/laic/page.php?id_(18) กรกฎาคม 2554)

ประภาส ละระคี. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนบ้านกุดتاไกล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้ 3.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. ศกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2552.

ประยูร พรเมษฐ์. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนชุมชนบ้านปะโ科教 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

หนองคาย เขต 1. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.darinmkl.com/doc/paryoon/doc_ (26 เมษายน 2555)

ประเวศ วงศ์. วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 สู่พุทธิใหม่แห่งการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสิดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2545.

โรงเรียนบ้านโนน. บันทึกการประชุมผู้ปกครองนักเรียน. (5 มิถุนายน 2554)

ราชภัฏนครปฐม, มหาวิทยาลัย. หลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ, [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

[http://research.npru.ac.th.](http://research.npru.ac.th) (1 กรกฎาคม 2554)

瓦โร เพ็งสวัสดิ์. สวัสดิ์. วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวิรยาสาสน์, 2551.

สมเดช ใจหวัง. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนบ้านไทร อำเภอพระบึง จังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี : บริษัทสภากาดบุ๊กส์, 2551.